

Vergaderjaar 2007–2008

29 214

Subsidiebeleid VWS

Nr. 33

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 juli 2008

1. Inleiding

Op 19 juni jongstleden heeft een algemeen overleg plaatsgevonden over de nieuwe subsidiesystematiek voor de patiënten-, gehandicapten- en ouderenorganisaties (pgo-organisaties). Tijdens dat overleg is afgesproken dat wij u op een aantal punten schriftelijk nader informeren. Tevens willen wij van de gelegenheid gebruik maken u op de hoogte te stellen van de planning van de activiteiten van de werkgroep wenkend perspectief en van de uitkomsten van de bijeenkomst met de pgo-organisaties in de Jaarbeurs op 4 juli jl.

Voor uw begrip eerst nog kort een schets van de nieuwe subsidiesystematiek. Er zijn in de nieuwe systematiek drie onderscheiden subsidies. Ten eerste een instellingssubsidie van maximaal € 90 000 gebaseerd op de rekenregel op basis waarvan de patiëntenorganisaties nu al gefinancierd worden. Ten tweede een ontwikkelingssubsidie van € 30 000 die pgo-organisaties voor 2009 en 2010 kunnen aanvragen voor professionalisering van hun organisatie. Voor het verkrijgen van de subsidie van € 30 000 vanaf 2011 moeten organisaties voldoen aan enkele minimumcriteria die worden opgesteld mede op basis van suggesties van de werkgroep wenkend perspectief. Ten slotte kunnen pgo-organisaties een aanvraag doen voor aanvullende middelen door middel van het indienen van een vierjarenplan. Een onafhankelijke programmaraad zal mij over deze plannen adviseren aan de hand van een beoordelingskader dat wij na overleg met het veld vast zullen stellen.

2. Vragen Algemeen Overleg

• *Subsidies kleinere organisaties*

In de voorgestelde subsidiesystematiek is het aantal leden een van de bepalende factoren voor de hoogte van de basissubsidie van maximaal € 90 000. Tijdens het Algemeen Overleg is gevraagd waarom wordt

gekozen voor subsidiëring op basis van het aantal leden en waarom niet op basis van het (potentiële) bereik van organisaties. Daarmee werd bedoeld het aantal leden van een organisatie ten opzichte van het potentiële aantal leden. Ook werd aandacht gevraagd voor organisaties waarvan mogelijk relatief weinig mensen lid zijn omdat de desbetreffende ziekte of aandoening een bepaalde gêne met zich mee brengt. Reden om niet te subsidiëren op basis van het bereik is dat het (potentiële) bereik voor sommige ziekten, bijvoorbeeld hoofdpijn of sommige geestelijke aandoeningen, niet eenduidig af te bakenen is. Eerder in het proces hebben wij een doelgroepenbenadering overwogen. In dat oude voorstel was het noodzakelijk om voor elke pgo-organisatie de doelgroep te bepalen. In overleg met het veld hebben wij dat voorstel echter losgelaten. De reden was dat de precieze doelgroep van sommige pgo-organisaties niet objectief te bepalen is. Ook bij een subsidiesystematiek waarbij het bereik van de (potentiële) doelgroep meegewogen wordt, is bepaling van de doelgroep noodzakelijk. Dat zou tot dezelfde afbakeningsproblemen leiden.

Wij denken dat de voorgestelde subsidiesystematiek positief uitwerkt voor kleine organisaties, waaronder die organisaties die zich richten op ziekten of aandoeningen die een bepaalde gêne met zich meebrengen. Kleine organisaties hebben vaste kosten die relatief hoog zijn omdat ze over minder leden kunnen worden omgeslagen. De voorgestelde subsidiesystematiek is gunstig voor kleine organisaties. Allereerst werkt de basis-subsidie van maximaal € 90 000 in het voordeel van kleinere organisaties omdat na een vaste voet het bedrag per lid langzaam afneemt en boven 10 000 leden niet meer toeneemt. Vervolgens is de ontwikkelingssubsidie van € 30 000 onafhankelijk van de omvang van de organisatie. Hiermee willen wij juist voor kleine organisaties een substantiële ontwikkelingsmogelijkheid maken.

Ten derde kunnen kleine organisaties daarnaast, alleen of in samenwerking met anderen, in aanmerking komen voor aanvullende middelen. Kleinere organisaties met weinig leden, die dankzij de inzet van vrijwilligers werken hebben daarbij gelijke kansen omdat rekening gehouden wordt met de ontwikkelfase van een organisatie. Wij vinden het belangrijk dat het plan past bij de organisatie die het indient. Van een grote organisatie met beroepskrachten mag immers een ander vierjarenplan worden verwacht dan van een kleine vrijwilligersorganisatie.

Tot slot wordt een ondersteuningsstructuur opgezet om organisaties te helpen met het maken en uitvoeren van een vierjarenplan. Daarbij heb ik de drie koepels gevraagd de GGZ- en VG-sector alsmede de hen vertegenwoordigende organisaties intensief te betrekken. Het ondersteuningsaanbod is toegankelijk voor zowel leden als niet-leden. Hoewel ook grote pgo-organisaties een beroep kunnen doen op het ondersteuningsaanbod, is het zeer waarschijnlijk dat met name de kleinere organisaties hiervan gebruik zullen maken.

• *Ratio achter de subsidiebedragen*

Gevraagd is naar de achterliggende ratio van de maximaal € 90 000 basis-subsidie en de € 30 000 ontwikkelingssubsidie. De basissubsidie van maximaal € 90 000 wordt berekend op basis van een rekenregel die nu al wordt toegepast bij de subsidiëring van de patiëntenorganisaties. Het maximum van € 90 000 is destijds bepaald na overleg met deze organisaties. De huidige systematiek is in 2004 geëvalueerd. Driekwart van de bevroegde organisaties gaf aan de hoogte van de maximale instellings-subsidie van € 90 000 voldoende of goed te vinden. Met de nieuwe systematiek wordt een ontwikkeling op gang gebracht. De systematiek, waaronder dus ook de basissubsidie, wordt in 2011 geëvalueerd. Bij de bepaling van de hoogte van de € 30 000 ontwikkelingssubsidie zijn verschillende factoren van belang geweest. Voorop stond dat een substantiële

professionaliseringsslag mogelijk moest zijn. Daarbij is gekozen voor een absoluut bedrag, ongeacht de omvang van de organisatie, om juist kleine organisaties in staat te stellen die slag te maken. Ter indicatie, ongeveer 35% van de organisaties krijgt op dit moment minder dan € 30 000 basis-subsidie. Tegelijkertijd was voor de bepaling van de hoogte van dat bedrag ook van belang dat organisaties in staat moeten zijn deze subsidie op een verantwoorde manier te besteden. De ontwikkelingssubsidie moet om die reden in verhouding staan tot de maximale omvang van de basis-subsidie. Met de ontwikkelingssubsidie kunnen organisaties zichzelf dus daadwerkelijk aanzienlijk versterken. Organisaties kunnen op verschillende manieren de professionaliteit van hun organisatie vergroten, bijvoorbeeld door hun vrijwilligersbeleid te verbeteren of de deskundigheid binnen de organisaties te vergroten. Ook maakt dit bedrag het voor bijvoorbeeld vrijwilligersorganisaties mogelijk in deeltijd iemand aan te nemen voor bijvoorbeeld de administratie of voor diensten op het gebied van ICT.

Na 2011 kunnen organisaties de € 30 000 van de ontwikkelingssubsidie blijven ontvangen als zij aan de – na overleg met het veld tot stand gekomen – minimumeisen voldoen. De € 30 000 kan dan voor professionalisering worden ingezet, maar ook voor belangenbehartiging, lotgenotencontact en voorlichting.

• *Positie VraagRaak en Zorgbelang*

Tijdens het Algemeen Overleg is gevraagd naar de positie van Zorgbelang in de nieuwe subsidiesystematiek. Zorgbelang Nederland is een samenwerkingsorganisatie van de regionale Zorgbelang-organisaties. Het is een landelijke pgo-organisatie die op dit moment reeds wordt gesubsidieerd door het Fonds PGO. Zorgbelang Nederland kan in de nieuwe systematiek in aanmerking komen voor de ontwikkelingssubsidie van € 30 000 per jaar. Daarnaast is Zorgbelang Nederland in de gelegenheid een vierjarenplan in te dienen, en zo in aanmerking te komen voor aanvullende subsidie. Zorgbelang Nederland kan desgewenst in haar vierjarenplan ook activiteiten opnemen die zij uitvoert in samenwerking met de regionale Zorgbelang-organisaties.

Tijdens het Algemeen Overleg is gevraagd naar de positie van het initiatief VraagRaak bij de verdeling van de subsidiegelden voor medezeggenschap.

De subsidies voor ondersteuning van medezeggenschapsorganisaties worden in een afzonderlijke bepaling geregeld (zie de notitie «Voortgang ontwikkeling nieuwe subsidieregeling sinds 6 maart 2008», aan de Tweede Kamer toegezonden bij brief van 30 mei 2008, met als kenmerk: MC/U-2853626). Daartoe hebben wij besloten omdat we de financiering van deze organisaties ongewijzigd willen laten totdat nieuwe of herziene wetgeving in werking treedt die de positie en de financiering van individuele cliëntenraden afdoende regelt. Op dat moment passen wij ook de financiering van de vertegenwoordigende organisaties aan de nieuwe situatie aan.

Concreet betekent dit voor organisaties die instellings- of projectsubsidie voor de ondersteuning van medezeggenschap van het Fonds PGO hebben ontvangen in 2008 in de nieuwe systematiek het volgende. Organisaties die in 2008 een instellingssubsidie hebben ontvangen, behouden deze vooralsnog in de nieuwe systematiek. Organisaties die in 2008 een projectsubsidie voor de ondersteuning van medezeggenschap ontvingen, kunnen in de nieuwe systematiek een instellingssubsidie ter grootte van het in 2008 ontvangen bedrag aanvragen.

Het laatste geldt ook voor het initiatief VraagRaak van KansPlus, een organisatie voor ouders van mensen met een verstandelijke beperking. Het subsidiebedrag dat deze organisatie in het jaar 2008 op het vlak van medezeggenschap ontving, is voor VraagRaak ook in de komende tijd

voor subsidie beschikbaar, totdat, zoals gezegd, nieuwe wetgeving in werking treedt.

- *Nieuwe organisaties*

Gevraagd is naar de manier waarop nieuwe organisaties, waaronder al langer bestaande maar nog niet eerder gesubsidieerde organisaties, een plek krijgen in de nieuwe systematiek. De voorgestelde systematiek sluit aan bij de huidige diversiteit aan pgo-organisaties maar biedt tegelijkertijd ook ruimte voor nieuwkomers. Alle nieuwe pgo-organisaties kunnen, als zij aan de voorwaarden voldoen, aanvullende middelen aanvragen. Daarnaast kunnen nieuwe pgo-organisaties voor een ziekte of functiebeperking waarvoor nog geen pgo-organisatie wordt gesubsidieerd vanuit het Fonds PGO, tevens in aanmerking komen voor de basissubsidie van maximaal € 90 000 en de ontwikkelingssubsidie van € 30 000, mits zij het meest representatief zijn voor die aandoening of beperking. Meest representatief wil zeggen groter dan een eventueel andere nieuwe organisatie voor diezelfde nieuwe ziekte of functiebeperking. Op deze manier wordt versnippering voorkomen maar wordt tegelijkertijd ruimte geboden aan nieuwe organisaties voor nieuwe ziekten of functiebeperkingen.

- *Subsidies andere departementen*

Pgo-organisaties krijgen ook vanuit andere departementen subsidie, bijvoorbeeld als het gaat om activiteiten op het terrein van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer of arbeid. In het Algemeen Overleg is de motie Van Miltenburg in herinnering geroepen. Inzet van deze motie was dat het Fonds PGO medegefinancierd zou worden vanuit een aantal andere departementen zodat kabinetsbrede belangenbehartiging centraal wordt gefinancierd vanuit het Fonds PGO. Destijds is deze motie uitgevoerd door een deel van het subsidiebudget voor kabinetsbrede belangenbehartiging te oormerken. Daarnaast werd een jaarlijkse monitor aangekondigd om zichtbaar te maken hoeveel de andere departementen besteden aan activiteiten van pgo-organisaties. Ook is aangegeven dat waar relevant de subsidies van andere departementen in de toekomst via het Fonds PGO kunnen verlopen. Naderhand heeft de toenmalige minister van VWS besloten nog eens opnieuw te bezien hoe de subsidiëring voor pgo-organisaties er in de toekomst uit zou moeten zien.

Bij het opstellen van een nieuwe subsidiesystematiek is door ons ook de motie Van Miltenburg betrokken. Met de nieuwe systematiek willen wij meer ruimte bieden aan pgo-organisaties om levensbrede activiteiten op te pakken. In tegenstelling tot de vorige systematiek waarin sprake was van een geoormerkt budget voor levensbrede activiteiten, kunnen pgo-organisaties in deze nieuwe systematiek alle drie de subsidiestromen aanwenden om levensbrede activiteiten op te pakken.

Deze mogelijkheden voor levensbrede aanwending doen niets af aan de verantwoordelijkheid van andere departementen om pgo-organisaties te blijven betrekken bij actuele beleidsontwikkelingen. Dat andere departementen ook middelen blijven vrijmaken voor activiteiten van pgo-organisaties is in dat licht ook een goede zaak. In plaats van het jaarlijks achteraf monitoren hiervan zijn wij voorstander van een meer pro-actieve benadering. Zoals tijdens het Algemeen Overleg aangegeven heeft de staatssecretaris van VWS op het gebied van ouderen en/of mensen met een beperking een licht coördinerende rol. Als er signalen zijn van ouderen- en/of gehandicaptenorganisaties of als sprake is van maatschappelijke ontwikkelingen waar andere bewindslieden mee aan de slag zouden moeten gaan zal de staatssecretaris dat actief onder de aandacht van collega-bewindslieden brengen.

Net als eerder geldt nog steeds dat andere departementen hun subsidies aan pgo-organisaties via het Fonds PGO (in de toekomst de PGO-unit bij het CIBG) kunnen laten lopen. Omdat het echter vaak gaat om activiteiten van pgo-organisaties die nauw zijn verbonden met de specifieke beleids-

dossiers van andere departementen en daardoor ook overleg plaatsvindt met die departementen is financiering via het Fonds PGO veelal niet de meest doelmatige oplossing.

Wat betreft de suggestie van de VVD tijdens het overleg van 19 juni jl. om te bezien of er één formulier kan worden ontwikkeld voor het verantwoorden en vaststellen van subsidies aan pgo-organisaties van verschillende departementen willen wij er op wijzen dat op dit moment een uniform subsidiekader concreet wordt uitgewerkt¹. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de minister van Financiën en strekt zich breed uit over subsidies van de verschillende departementen. Een uniform formulier voor het verantwoorden en vaststellen van subsidies zou hier onderdeel van uit kunnen gaan maken. Wij zullen ook voor de pgo-subsidies deze ontwikkelingen nauw volgen.

3. Recente ontwikkelingen

• *Werkgroep wenkend perspectief*

Zoals aangeven in mijn brief van 30 mei is de werkgroep wenkend perspectief, bestaande uit vertegenwoordigers uit het pgo-veld, ingesteld en gevraagd een beeld te schetsen van de sterke pgo-organisatie van de toekomst («het wenkend perspectief»). Deze werkgroep zal tevens suggesties doen voor het beoordelingskader, dat wij de programmaraad mee zullen geven voor haar advisering over de verdeling van het aanvullende subsidiebudget. Het voornemen was dat de werkgroep een eerste concept van het wenkend perspectief zou presenteren tijdens de vierde bijeenkomst met het pgo-veld op 4 juli jl. De werkgroep was gevraagd om vervolgens medio juli een eindverslag aan te bieden.

De taken van de werkgroep wenkend perspectief zijn van groot belang voor de richting waarin de pgo-organisaties zich verder gaan ontwikkelen. Om de kwaliteit van het werk van de werkgroep én de betrokkenheid van organisaties bij dat werk te borgen is in goed overleg met de werkgroep gekozen voor een andere fasering van de werkzaamheden in de tijd. Deze fasering houdt in dat:

1. de werkgroep wenkend perspectief in augustus reageert op het eerste concept beoordelingskader. Deze reactie zal samen met de reacties van pgo-organisaties worden betrokken bij het beoordelingskader dat in september wordt gepubliceerd. Dit kader zal worden gebruikt voor de beoordeling van de vierjarenplannen die worden ingediend voor 1 januari 2009.
2. de werkgroep komt vervolgens in oktober 2008 met een eerste concept visie op de sterke pgo-organisatie van de toekomst. Pgo-organisaties die een vierjarenplan willen indienen voor 1 januari 2009 kunnen zich laten inspireren door dit concept.
3. de werkgroep legt eind dit jaar een concept-visie aan het pgo-veld voor.
4. de definitieve visie van de werkgroep, waarin de reacties van het pgo-veld zijn betrokken, is in het voorjaar van 2009 gereed.
5. op basis van deze visie doet de werkgroep voor 1 juli 2009 suggesties mede op basis waarvan wij de minimumeisen kunnen vaststellen waaraan een pgo-organisatie moet voldoen om vanaf 2011 de subsidie van € 30 000 te behouden.
6. op basis van deze visie doet de werkgroep tevens voor 1 juli 2009 aanbevelingen die wij zullen benutten bij de vaststelling van het beoordelingskader ter beoordeling van de vierjarenplannen die lopen vanaf 1 januari 2011. Op deze manier kunnen in het tweede beoordelingskader de leerervaringen die zijn opgedaan bij de beoordeling van de vierjarenplannen die zijn ingediend voor 1 januari 2009 worden meegenomen.

Met deze afspraken is er een goede basis en voldoende ruimte voor het

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 31 031 en 29 949, nr. 19.

gesprek tussen de werkgroep en het pgo-veld, hetgeen de kwaliteit van het werk van de werkgroep ten goede komt. Bovendien hoeft niet gewacht te worden met het verwerken van de eerste leerervaringen ten aanzien van het beoordelingskader tot na de evaluatie.

• *Bijeenkomst Jaarbeurs 4 juli 2008*

Op vrijdag 4 juli heeft de vierde bijeenkomst met pgo-organisaties plaatsgevonden in de Jaarbeurs in Utrecht. Er waren circa 170 organisaties aanwezig. Doelen van deze bijeenkomst waren het bespreken van een eerste concept beoordelingskader voor de programmaraad en organisaties informeren en wegwijs maken zodat zij zich goed kunnen voorbereiden op de nieuwe systematiek. Wij hebben daar veel nuttige reacties op het beoordelingskader ontvangen. Tot begin augustus kunnen organisaties nog reacties toesturen. Deze zullen – samen met de reactie van de werkgroep wenkend perspectief – worden betrokken bij het beoordelingskader dat samen met de regeling in september wordt gepubliceerd. Tevens hebben de andere betrokken partijen waaronder het Fonds PGO hun rol in het verdere proces geschetst. Ook konden organisaties zich aanmelden om gebruik te maken van het ondersteuningsaanbod. Daarnaast is de opdracht en planning van de werkgroep wenkend perspectief nader toegelicht.

Wij hebben verschillende signalen mogen ontvangen dat organisaties deze bijeenkomst als heel constructief hebben ervaren.

4. Vervolgstappen

In september van dit jaar zullen de nieuwe subsidieregeling en het beoordelingskader worden gepubliceerd en naar de Tweede Kamer en de pgo-organisaties worden gestuurd. Ook zullen dan een handleiding en format voor organisaties beschikbaar zijn. Daarbij zullen wij ook enkele criteria aangeven op basis waarvan de regeling in 2011 in ieder geval zal worden geëvalueerd. Tegelijkertijd willen wij ook te zijner tijd de pgo-organisaties betrekken bij het bepalen van de definitieve evaluatiecriteria. Daarnaast zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren over de samenstelling van de programmaraad.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
A. Klink

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Bussemaker